

vendar velikanski napredek za stanovsko edinstvo in močno organizacijo učiteljsstva, kar je eno naših glavnih načel. Predsednik Meziškega društva je bil vedno demokrat in duhovni vodja demokratskega učiteljsstva, bil je izvoljen na istem zborovanju za predsednika, na katerem je bila Deklaracija soglasno sprejeta. Duhovnega očeta Deklaracije pa lahko nazivljamo kot čistokrvnega nacionalnega idealista. Deklaracija ne zahteva od nikogar večjega zatajevanja kot od socialistov, a brez tega na eni kot na drugi strani ni možna skupna baza za stanovsko edinstvo. Kjer pa je količnik politične zrelosti in duhovne vzgoje, tam je to edinstvo možno tudi pri članstvu najrazličnejšega mišljenja.

V našem društvu in v marsikaterem drugem se ne spremeni s sprejetjem deklaracije in zmago nove smeri prav nič. Razliko čutimo le v vodstvu. Kot enakopraven član lahko danes vsakdo zastopa in zagovarja svoje stališče v stanovskem glasilu, kar prej ni bilo mogoče, ko so celo društveni sklepi romali v koš, ne da bi jih na kompetentnem mestu obravnavali in dali nanj vsaj negativen odgovor. Ako zato nova smer prinaša več svobode, jo drugemu, ki je bil te svobode na naš račun v dvojni meri že prej deležen, ne krati. Odločno bi moral protestirati proti temu, ako bi se zopet uvajala kakšna dvojna mera in ne bi prišel vsak do besede za stvarno zastopanje svojega stališča. Želim naravnost, da se nasprotniki Deklaracije oglašajo v našem stanovskem listu in tam povedo svoje protargumente. To bi bilo možno in odkrito in na ta način jim je tudi dana možnost zmage nad našimi načeli, če bodo boljši in teht-

nejši. Potrebno je tudi, da se društveni sklepi dobesedno objavljajo, ker postanejo to naravnost historični dokumenti, pravo zrcalo naše politične zrelosti ali nezrelosti v dobi, ko smo si kovali sami svojo usodo. Kot rušilce stanovskega edinstva pa moram označiti vse one, ki se ne poslužujejo stanovskega glasila in se skrivajo za tujim uredništvom, smejšijo akcijo za politično nevtralizacijo stanovske organizacije in streljajo izza plota na inicijatorje pokreta.

Še nečesa naj se ob koncu dotaknem, kar se očita Deklaraciji, da namreč nikjer izrečno ne povdarja narodnega edinstva. Ali govori res goli patriotizem iz te skrbi? Zadnja točka Deklaracije zadostuje vsakomur, ki mu je za stvar in nič drugega. Prepričan sem, da bo oni, ki bo delal za zblizanje, zenačenje skupnih vezi in spoznavanje skupnih nalog vsega učiteljsstva, ki bo prožil roke stanovskim bratom na Hrvaškem in v Sloveniji, stoječim še izven organizacije in jih privabil v njeno okrilje, bolje delal v duhu narodnega edinstva, kot oni, ki deklamira o narodnem edinstvu in se trka na prsi, češ, mi smo čuvarki pravega patriotizma in narodnega edinstva, vi drugi pa ste antidržaven element.

Odkrito priznavam, da mi je to izigravanje patriotizma zoperno. Učitelj je že eo ipso dober državljan. Več pa naj stanovska organizacija ne zahteva, saj je naravnost njena dolžnost, kot je dolžnost vsake stanovske organizacije, da državljsko svobodo svojih članov štiti, ne pa da bi jo še sama omajevala. Za to že drugi skrbe. Država ne rabi našega varuštva.

Vinko Möderndorfer.

Deklaracija, „Slovenski učitelj“ in mi vsi.

V zadnji številki »Slovenskega učitelja« glasila Slomskove zveze, obravnava urednik (F. L.) Deklaracijo in vzroke, iz katerih je nastala.

Deklaracijo članar v uvodu iskreno pozdravlja, povdarjajoč njen »lep namen«, radi katerega zasluži »uvaževanje v vseh učiteljskih vrstah«. Posebno pa podčrtava »njen namen depolitizacije, svobode mišljenja, okrepitev stanovske zavesti, neodvisnosti napram vsem političnim strankam in prelomitve tradicije«. Ko jo pa začne nato secirati v podrobnosti, pride kaj kmalu do kočljive točke, ki naj bi bila ovira za združitev vseh učiteljskih vrst, oziroma vsaj Slomskarjev, v imenu katerih govori v prvi vrsti članar. Zaključuje, da bo moral ostati vendarle »status quo ante«, in sicer posebno radi III. odstavka, ki pravi, da se »poleg UJU ne more priznati nobene druge stanovske organizacije osnovnošolskega učiteljsstva«, ter bi radi tega ne moglo pristopiti v celoti v nobeno drugo sedaj obstoječe društvo. V tej zahtevi vidi nekak centralizem, ki ga ima namen zasledovati tudi prenovljeno UJU ter ga odklanja kot »preegoističen in nedemokratski predsodek«. Je pa za nekako federacijo vseh obstoječih društev v novi skupni zajednici in navaja kot konkreten primer za tako edino pravilno razmerje »Zvezo slov. učit. društev« v Italiji, pri kateri je tudi včlanjena Slomskova podružnica v Idriji. (Ta primer pa ne drži več, ker je tisto »pravilno« razmerje, ki je na bilo v resnici le pohušanje, odpravljeno že od leta 1924.)

Svoje pomisleke pa podkreplja članar tudi s slabo izkušnjo, ki jo imamo s centralizmom na drugih poljih; pomisleki, ki so na prvi pogled res tehni in izgledajo zato upravičeni. A le na prvi pogled! Kajti če ta argument malo natančneje pogledamo, tedaj uvidimo kmalu, da je ta snlošna trditve le sofizem, ki v našem slučaju absolutno ne drži. V čem naj bi se vendar z Deklaracijo hotel prakticirati kvarni centralizem?! Da združimo ves stan v enotno in krepko organizacijo in da damo tej tvorbi tudi vse pogoje za uspešen razvoj? — Mislim, da v tem ne, ker je nač to nekaj dobrega; ravno ta cilj pa zasleduje novi pravec. Deklaracija ima pred očmi v prvi vrsti osamosvojitve stanu, a ta namen je tudi članar v začetku toplo pozdravil z že citiranim stavkom o depolitizaciji, svobodi mišljenja, okrepitevi stanovske zavesti, neodvisnosti napram vsem političnim strankam in prelomitvi tradicije. To je ravno! Ali to velja za vse enako in za vsa društva in — ne pomaga! — tudi za Slomskovo zvezo. Hitro pa, ko je ta proces enkrat storjen, tedaj odpade tudi sama ob sebi vsaka opravičena potreba za obstoj drugih stanovskih društev.

Resnica je včasih brutalna, a tedaj je v tej lastnosti ravno njena največja vrлина. Depolitizacijo in osamosvojitve organizacije in stanu bomo pač dosegli le, ako bo vsakdo pustil klerikalno in liberalno (tako zvano demokratično, radikalno, svobodomiselnno, radičevsko in po-

dobno) gorjačo pred durmi in da bo pred svojim vstopom v organizacijo otrešel ves ta škodljivi orah s svojih čevljev. Naloga nove organizacije pa bo, da nudi kot nadomestek za to izrubo nekaj vrednejšega in višjega, s čimer bomo lahko vsi zadovoljni.

Ni pa to toliko naloga Deklaracije (ki o tem tudi ne govori!), ampak bolj naloga nove organizacije, njen novi življenjski program. Moje mnenje je, da bi pa morali o tem tudi že razpravljati in da ni ta nazor nikakor preuranjen, kakor se nekaterim zdi. Ako se v resnici hočemo otrestiti zla, eni in drugi — da je to zlo v nas bilo, priča ravno to novo stremljenje, ki je rodilo Deklaracijo — moramo tudi res pokazati v vsej luči pravo rešitev ter se je tudi oprijeti z vso krčevito silo.

Vsa dosedanja obravnava Deklaracije se mi zdi le bolj formalna, papirna tudi tam, kjer je za njeno udeležitev najboljša volja, da niti ne govorim o njenih nasprotnikih posebno izven stanovskih vrst, ki branijo staro le radi tega, ker jim je neslo. Priznavam, da so polnile stare organizacije gotove privlačne sile, da so jih tvorile neke ideje ali kritične, če že hočete; a nansi so bile te tvorne sile še tako slabe in kvarne, hle se vendarle Deklaracija pa je to preteklost zavrgla, njena nova gesla so negacija prejšnjih. »Prej je vladala politizacija, sedaj naj bo depolitizacija, prej naslonitev na druge, sedaj osamosvojitve!«

Prav, depolitizacija — ampak kako jo izvesti? Še bolje: osamosvojitve — ali na kakšen način? In slednjič čemu vse to? Ali res samo radi nas, ali tudi radi nečesa drugega, važnejšega? Tu je problem, ki ga ne vsebuje Deklaracija in ki se za ni doslej dotaknil še nihče.

Toda ta problem je velekaktualen. Da smo danes še v borbi za obstanek Deklaracije, to je vse res: ali treba je že tudi pomisliti na jutri, ko bo Deklaracija recimo že sprejeta. Vprašanje že buta na duri: kako bomo Deklaracijo izvajali? — in na to butajoče vprašanje treba iskati in naiti odgovor. Deklaracija, to moramo imeti vedno pred očmi, je sicer lepa, toda mrtva beseda; postati mora šele meso. To pa se ne bo zgodilo že s samim njenim sprejetjem, ampak šele z njeno udeležitvijo. Da pa ne bo šla ta gladko izpod rok, je jasno, saj se že samemu sprejetju stavljalo nasproti ovire nad ovirami.

Stališče okrajnih učit. društev k Deklaraciji.

Meziško učiteljsko društvo. 16. jan. t. l.: Je odobrilo nastop svojega zastopnika na seji širjega sosveta, ki je izvoleval društvenemu predlogu uspeh in se je ponovno izreklo za v Deklaraciji zastopana načela.

Brežiško - sevniško učiteljsko društvo je odklonilo Deklaracijo s 3 glasovi. Za Deklaracijo je glasovalo 17 članov, proti 20 in 26 navzočih članov se je vzdržalo glasovanje. Nekateri so zahtevali glasovanje po listkih, čemur se pa ni ugodilo.

Radovljiško učiteljsko društvo je 17. februarja t. l. na izrednem zborovanju določilo referente za in proti Deklaraciji ter bo na prihodnem zborovanju razpravljala o Deklaraciji.

S samim sprejetjem Deklaracije nam bo bore malo pomagano, kvečjemu da bomo v kratkem za novo bridko izkušnjo bogatejši. Deklaracija ne pomeni še novega življenja, ampak je le prvi korak k pripravi za novo. To pripravo bo izvedla šele organizacija, ki bo sloneła na ogradi Deklaracije. Formalna združitev, ki jo Deklaracija predpostavlja, nam niti zdaleka ne sme zadostovati; glavno nam mora biti vrašanje moči in ne zgolj vprašanje forme. Vprašanje moči v gospodarskih in moralnih ozirih našega stanu. A predvsem v moralnih. To moč pa nam bo dala nova organizacija, ako nam bo vliła novega duha, ki nas bo spjal vse. Dosedanja več ali manj formalna združitev v posameznih organizacijah je skrahirala ravno radi tega, ker je duh, ki jim je bil podlaga, odpovedal. Novega duha pa ni mogoče vsiliti, ker bi ne bil tak oktroa le neizvedljiv, ampak bi bil tak način izvedbe tudi te ponavljanje starih grehov, iz katerih se ravno z nelahko muko skušamo izkoptati. Pač pa bo naloga nove organizacije ta, da pripravi pot temu novemu duhu, ki naj prešine vse njene člane in ki naj bo kazipot v bodočem vršenju njihovega zvanja.

V nas se vrši važno prerojenje. Ta proces pa ni opravičen, ampak le del splošnega prerojenja, za katero se muči na vseh koncih in krajih vesoljno človeštvo. Staro življenje se bliža h koncu in kmalu bomo na pragu novega, ki je že na pohodu. Za to novo, boljše življenje pa je treba priprave in ta priprava mora biti glavna naloga organizacije, ki hoče strniti v eno tako važen in odličen stan kakor je učiteljski.

Usposobitev za življenje, ki je na obzoru; to je naloga nove organizacije, to je novi duh, ki naj izpolni te prve faze njenega obstanka. Okoli te nove naloge se lahko strnemo vsi brez razlike svetovnega in političnega prepričanja, liberalci in klerikalci in vsi drugi. Vzgoja za življenje na podlagi študija družboslovja, te edine nprave zgodovine in vodnice človeštva, to bodi smoter in bistvo življenja obnovljene organizacije. To bodi novi, neusahljivi vir, h kateremu naj se zateka vsi tisoči, ki jim je bil doslej ta vir neznan in nedostopen in radi česar je tudi bilo doslej njihovo stanje in nehanje v organizaciji in izven nje tako klaverno in ubogo, brez haska in škodljivo.

B. Medvešček.

LISTEK.

JOSIP ŠTRELKELJ:

Dečji dan.

Na naših šolah so razni patriotični prazniki. So takí, katere pred vso javnostjo slovesno obhajamo in mnogim drugim, katere slavimo v razredu skoraj vsak dan, zlasti pri pouku zgodovine in lenoslovja. V razredu je domače ognjišče, kjer so zbrani otroci z učiteljem krog ognja ljubezni, govoreč o domovini, junakih in zaslužnih možeh. Mali junaki pa obljubljajo z Gregorčičem:

»Mi pa pomnik postavimo mu tak, da slednji skuša biti mu enak!«

Bil sem često priča takih obljub. Niso ustna migljala, odjekal pa je govor iz žarečih oči, rdečih lic in pomembnih kreteni drobnih teles.

Vsakdo se čuti junaka in vsakdo bi rad kaj žrtvoval za domovino, da, kosali bi se! Pa kako, ker so še majhni, pre-majhni, pa ničesar nimajo? Verujejo, da jih bode domovina potrebovala in klicala na okope, kadar bodo veliki, ali kdaj bo to? To je nedogledna večnost za nje.

Da ne bodo čakali, dokler bodo »veliki«, da že naprej dobe delež dela in zavest, da so prispevale za srečo domovine, ustanovil se je »Dečji dan«. To je dni boja za povzdigo in prosvit našega gospodarstva, ki je najvažnejši temelj sreče in zadovoljnosti v državi.

In dasi so majhni, so za ta boj, ne sicer na celi bojni črti, pač pa na kritu gozdarstva dobri vojniki in tudi junaki. Glibni so čez mero, zdravi, kakor nikdar takega, navdušenja so polna srca in razuma imajo dovoli, naj so slišali v šoli in tudi spoznali, da jih mati domovina nad vse ljubi, kakor oni njo.

Bilo bi odveč govoriti o neposredni gospodarski koristi gozda, ki jo imajo posamezniki, dežele in država ter o posredni v klimatičnem oziru, v padavinah, zaustavljanju vharjev in hudoournikov, saj je znano, da so gozdnate krajinne najbogatejše, ker gozd jim je podlaga blagostanja.

Naša država je bogata gozdov. Imamo najrazličnejše lesovje in tudi pragozd. Treba pa z gozdom umno gospodariti. Kar sekira vzame, treba nadomestiti, da bodo naši potomci imeli boljše dediščino, kako smo jo mi prejeli od prednikov. Torej vedno naprej in ne nazaj

nikov. Torej vedno naprej in ne nazaj.

To pa ni tako težko delo, da bi ga naši mladi junaki ne zmogli ali vsaj pripomogli, zato smo dobili »Dečji dan«.

Druga važna stran »Dečjega dne« je vzgojna. Navajati treba otroka, da spoštuje in ljubi naravo in nasade, ki rastejo v korist in zabavo; da neguje koristne rastline, da ljubi delo, da zaupa vase in končno da spozna, da lasten trud rodi slajši sad, nego bogastvo po tujih žuljih.

Ker je ta dan važen in ta boj svet, naj se ga dovrši najslovesnejše.

Pri nas imenujemo ta praznik »Dečji dan«, drugod mu pravijo »Praznik dreves«.

Prvi tak praznik so ustanovili leta 1896, na Španskem. Namenili so se pogozditi goličave okrog Madrida z otroškimi rokami. Na lice mesta je prišla tudi kraljica, dvoriani in vsi madridski dostojanstveniki.

Španiji je takoj sledila Italija. Da ste te dve državi ustanovili ta praznik, je naravna posledica, ker sta obe siromašni na lesu, zlasti Italija. V Italiji so pa uspehi s pogozdovanjem slabi, bodisi po otrokih, ali na državne stroške, ker masa naroda je neizobražena, zato ne zna ceniti dobrote gozda in sproti uniči-

nasade zaradi pomanjkanja kuriva ali iz zlobnosti, predno doraste ped visoko.

Rusija je sledila temu leta 1902.

V naši državi so uvedli »Dečji dan«, kakor poroča »Poljoprivredni Glasnik« leta 1902., in sicer najprej v Beogradu. Deca je pogozdovala na bližnjem Topčideru in Karaburni. Potem je sledil ta praznik po celji Srbiji z velikimi svečanostmi. Posebno slavnostno so praznovali v Kragujevcu in Negotinu. V Kragujevcu je 7. aprila 1906 spremljala mladino obloženo z motikami in drevesci vsa mestna elita in tudi vojaški polk z godbo na čelu in arhimandrit z duhovščino. Arhimandrit je imel na mestu pogozdovanja slavnostni govor in ta dan, »Dečji dan«, posvetil kot praznik. Po dovršenju slavnosti in nasadbi je občina priredila vsem otrokom skupen obed.

V Nemčiji so menda leta 1900, upejljal: sličan praznik, namreč »Praznik sadnih dreves«. Učenci preimejo iz šolskega vrta, ako pa od tu ne zadostuje, od države do eno sadno drevo, ki ga določen dan posade na lastno zemljišče. Jame morajo izkopati rano v jeseni. Učitelj tu in tam pogleda o priliki jame, tu potem izvršene nasade, in izreče svojo kritiko v razredu.

(Dalje prihi.)

Belokranjsko učiteljsko društvo: Poročilo v zadnjem listu, da je to društvo odklonilo Deklaracijo, kakor smo prejeli osebno informacijo, ne odgovarja resnici. Prejeli smo sedaj oficijalno poročilo, ki se glasi: Belokranjsko učiteljsko društvo je na svojem zborovanju 23. januarja 1926 razpravljalo o Deklaraciji in soglasno sklenilo sledeče: **Deklaracije niti ne sprejememo, niti ne odklonimo.** Ko

bo prišla rednim potom, bomo o njej ponovno razpravljali in se končno odločili. **Smarsko - rogaško učiteljsko društvo** je soglasno sklenilo: **Priznavamo, da je Deklaracija primerno osnovana za diskusijo** pri delegacijskem zborovanju, v sedanjih stiziaciji (torei ne idejno) pa to odklanjamo. Odbor naj pripravi za prihodnje zborovanje referat »Analiza deklaracije in njenih komentarjev«.

Mistifikacija.

»Jutro« je prineslo v 44. številki od 23. t. m. sledečo vest med dnevnimi poročili:

»Iz učiteljskih krogov smo prejeli: »Učiteljski Tovariš« z dne 18. t. m. priobčuje na tretji strani pod naslovom »Z ozirom na gorostasno vest o radovljiskem učiteljskem društvu...« zadržilo, da UJU odnosno uredništvo »Učit. Tov.« sploh ničesar ne ve o razpuščenih organizacijah učiteljskih in skuša vso stvar speljati na drug tir. Mi pa vprašamo, ali je res, da je bil g. Iv. Dimnik dne 30. januarja t. l. pri g. direktorju državnega moškega učiteljskega in ali je dalje res, da je bil dne 15. februarja pri istem gospodu direktorju tudi g. Andrej Škulj? Z ozirom na dejstvo, da je bila v Učiteljski tiskarni sklicana tudi seja gotovih učiteljev, kjer se je razmotrivalo o izjavi naprednih učiteljskih, bi si drznili resno dvomiti o odkritosrčnosti gorenje izjave uredništva »Učit. Tov.«. Ali želite, da govorimo jasneje?«

Najzlastneje je, da prihajajo take vesti »iz učiteljskih krogov« v politične liste in bo treba to kuzo pričeti javno pobliati, za kar bo dal pač tiskovni zakon dovolj podlage in zaščite

Da se uverijo tovariši, kako resnicoljubni in »odkritosrčni« ter »iskreni«

so oni gospodje tovariši, ki blatijo naš stan in stanovske tovariše po političnih listih, prinašamo sledeče izjave v dokaz resnice:

Izjava

Podpisani izjavljam, da z gospodom Ivanom Dimnikom nisem nikdar razpravjal o klubu naprednih učiteljskih.

Imenovan g. je bil dvakrat pri meni, o Božiču 1925 v uradni zadevi (izpit za pomožne šole), 30. januarja pa je iskal g. Dimnik prof. Bačiča in sva pri tej priliki govorila le mimogrede o novih učnih načrtih za učiteljskega.

V Ljubljani, dne 23. febr. 1926.

A. Doktor, l. r.
ravnatelj.

Izjava

Podpisani izjavljam, da gosp. Andrej Škulj po novem letu soloh ni z menoj govoril, torej tudi ne dne 15. februarja 1926.

V Ljubljani, dne 23. febr. 1926.

A. Doktor, l. r.
ravnatelj.

Prvi sadovi depolitizacije UJU Poverjeništvo Ljubljana.

Na zadnja dva razpisa učiteljskih mest z dne 17. avgusta in 5. septembra 1925 so se izvršila sedaj imenovanja. Namestilna komisija za Ljubljansko oblast je bila vestno in previdarno sestavila dvopredloge, na katere je ministrstvo prosvete v smislu dotične naredbe vezano. Toda preden so se izvršila imenovanja, je prosvetni minister Velja Vukičević podal ostavko. Ministru Št. Radiću pa predlogi niso ugaiali, zato jih je vrnil velikemu županu v ponovni pretres in sklepanje. Čakal sem, kdaj bo sklicana zopet seja namestilne komisije, a zaman. Delo so opravili gospodje sami — veliki župan, šef prosvetnega oddelka in oblastni referent za osnovno šolstvo. Zastopnikov učiteljstva v namestilni komisiji na moje veliko začudenje niso pozvali na sejo. Mislim sem, da leži akt še vedno nerešen na prosvetnem oddelku. Imenovanja sem zvedel šele iz listov. Nerazumljivo pa mi je, kako se je moglo na čelo postaviti: »Na predlog namestilne komisije v Ljubljani so imenovani.« Kako so gospodje prvotne dvopredloge spremenili, mi ni znano, vidimo le, da je več kot polovica imenovanih takih prosilcev, ki jih v prvotnih dvopredlogih ni bilo. Po mojem mnenju so ta imenovanja nezakonita in spregovoriti bodo morale o tem še druge instance.

Najlepša mesta so dobili pronosirani Slomškari in nekateri drugi prosilci, ki v sedanjih časih na vsa usta kriče po depolitizaciji šolstva, naskrivaj pa so se v sedanjih kompetenci obračali in prosili za protek-

cijo na vse strani, na reprezentante političnih strank — na Puclja, Prepeluha, potem zagrebškega Tomažiča na ministra Št. Radića itd. V »deklaraciji« zahtevalo, da naj se učiteljstvo osamosvoji od političnih strank, skrivaj pa jih prosijo za pomoč.

Kardinalna točka v »Deklaraciji« je, da se učiteljska organizacija ne sme vmešavati v učiteljska imenovanja. To je prvi pot, da organizacija ni posegla vmes in — sadovi so že tu: prezrli so učiteljske zastopnike, na odlična mesta postavili Slomškarije, akoravno so mnogi napredni kompetenti starejši in boljše kvalificirani in popolnoma prezrli naše ljudi. V poverjeništvu včlanjeno učiteljstvo se je depolitiziralo, Slomškariji pa so marljivo delali za svoje ljudi pri klerikalnih poslancih, pri radikalih in radicevcih in so dosegli, da so dobili vsi kompetentni lepa mesta. Mi pa se depolitizirajmo, le krepko naprejš!

L. Jelenc l. r.

Opomba uredništva: Prinašamo ta dopis, ki je bil sicer že objavljen v nedeljskem »Jutru« in poslan »Učiteljskemu Tovarišu« šele v drugi vrsti, v torek. Na drugem mestu je objavljeno stališče, ki ga je tudi eksekutiva organizacije zavzela k temu vprašanju. Za trditve pod »Prepuščamo odgovor vsem onim, ki so sedanja službena mesta dobili, naj sami odgovarjajo, če so se za službena mesta res na skrivnem posluževali političnih strank in jih skrivaj prosili za pomoč«.

Splošne vesti.

— V zadnji številki smo priobčili imenovanja v Ljubljanski oblasti. Zadnjič smo priobčili imenovanja v mariborski oblasti. Kolikor smo poučeni so imenovanja v mariborski oblasti izvršena brez vnanjega vpliva in res v zmislu čl. 62. čin. zakona. Ne moremo pa se novsem strinjati z načinom imenovanja v ljubljanski oblasti. Kakor smo namreč poučeni, so se ta imenovanja izvršila brez in preko namestilne komisije. Po odpravi višjega šolskega sveta, kjer so se nameščenja obravnavala zborna, smo se dolgo borili proti temu, da bi se brez učiteljskih zastopnikov odločalo o usodi učiteljstva in naj bi se ta sistem odpravil. Ne bomo danes ponovno navajali vzrokov za to. Predvsem smo se borili za to, da dobimo namestilno komisijo, da tako pridemo od upravno absolutistične k bolj demokratični prosvetni

uravi. Po dolgi borbi se nam je to posrečilo doseči in dobili smo z ministrsko odredbo O. N. Br. 21.617 od 23. aprila 1925 (glej Osn. Nastavo br. 14 od 1. maja 1925) namestilno komisijo z zastopniki učiteljstva, katere namen je bil v prvi vrsti objektivno zakonito postopanje in prepričati strankarske in laičke vplive na učiteljska nameščenja. Kakor pa smo poučeni, se navedena imenovanja niso izvršila na predlog namestilne komisije, da si ministrska odredba ni razveljavljena in bi se morala upoštevati, če se hoče upoštevati pravni postopek. **Oseba je postranska stvar!** Protestirati moramo, da so se ta imenovanja izvršila brez in preko zastopnikov učiteljstva v namestilni komisiji. Ta praksa bo zavedla v iste vode, iz katerih hočemo ravno izplavati. Zato bi bilo želeži in bo šla naša borba vedno za tem, da se nam va-

rujejo pravne razmere. **Ne glede na osebo** moramo odločno povzdigniti svoj glas in javno izreči enodušno zahtevo učiteljstva po popolnem uveljavljanju namestilne komisije z učiteljskimi zastopniki in popolnem varstvu pravnih razmer. Pričakujemo, da se bo ta pogreška odpravila in da se ne bo postopalo preko učiteljskih zastopnikov in tudi ne preko organizacije pri nominiranju učiteljskih zastopnikov v razne zastope.

— **Ako so znani kaki kričeči slučaj pri sedanjih nameščenih** bodisi v eni ali drugi oblasti, prosimo predsednike okrajnih učiteljskih društev, da jih prijavijo s podrobnimi navedbami poverjeništvu, da jih isto odda pravno-obrambenemu odseku v proučitev. Prizadeti naj se opozore, da dajo točne podatke in so sami osebno odgovorni za točnost in resničnost podatkov.

— **Nova intriga.** Na podlagi dejstva, da niso bili pozvani učiteljski zastopniki v ljubljanski oblasti v namestilno komisijo, hočejo sedaj izrabiti nekateri to kot sredstvo v boju proti Deklaraciji. Nas ne vznemirja to! **Za svoje zastopnike v namestilni komisiji** — bomo borili naprej in tudi za pravični postopek pri nameščenih. Odločno pa moramo zavrniti izrabljanje teh imenovanj za pristranske namene. Zato smatramo, če bi bila resna volja od pomoči pravnemu postopku in pravičnemu postopku pri službenem nameščenju, da je bil tozadevni članek v »Jutru« zelo neumesten, ker se preveč jasno vidi iz njega namen. S takimi članki se ne bo odpravilo niti pravičnemu postopanju pri nameščenih, niti se ne bo utrdilo s takim načinom upoštevanje in mnenje učiteljskih zastopnikov v namestilnih komisijah. Jasno je, da se s tem stvari škoduje in treznomisleče učiteljstvo bo odklonilo samo take »zagovore«. — Zakaj pa v mariborski oblasti ni podobne gonje pri imenovanjih, kakor se dozaia ravno od učiteljske strani vedno v ljubljanski oblasti?

— **Ker se še vedno ni oglašil nobeden dopisnik proti Deklaraciji**, bi bilo v interesu organizacije in stvari same, da se s stvarnimi argumenti oglasijo tudi oni, ki imajo pomisleke proti Deklaraciji v katerikoli točki. Naj navedejo argumente in se udeležijo načelne debate, ki bo razbistrila vprašanje obojestransko. Potrebna je obojestranska debata tudi za končno redakcijo, ki jo bode moral izvesti odsek za pokrajinsko skupščino. Tudi okrajna društva naj pošljejo svoje pomisleke poverjeništvu z utemeljitvami vred.

— **Vpliv naše organizacije na nameščenja in Deklaracija.** Nekateri silno moti, češ, da po Deklaraciji ne sme imeti organizacija nobenega vpliva na imenovanja. Ni res! V zmislu Deklaracije naj se samo vodilne osebe organizacije ne eksponirajo ter naj ne protežirajo posameznikov pri imenovanjih. Ni tudi dobro, da so te osebe v namestilnih komisijah, ker nade potem vsa neievoluta zaradi služb na vso organizacijo. To nam je pokazala praksa. **Organizacija se mora boriti za to, da bo učiteljstvo volilo lahko nepristrane osebe kot učiteljske zastopnike v namestilne, disciplinarne in druge zastope, od katerih bo zahtevala, da varujejo v teh zastopih strogo objektivno postopanje.** Organizacija se bo borila proti temu, da se pri nameščenih ne bo postopalo strankarsko, temveč strogo objektivno, po službenih predpisih. Organizacija se bo borila med članstvom samim, da ne bode iskalo protekcije pri političnih strankah, ampak da se bo priznala prednost onim, ki imajo po službenih predpisih prednost. S tem bo sama trebila partizanstvo pri nameščenih. To je zmisel one točke v Deklaraciji in kadar to dosežemo, bo lahko vsak učitelj hodil ravno pošteno pot za službo.

— **Okrajni šolski nadzorniki in okrajna učiteljska društva.** Oba prosvetna inspektorja velikih županov sta izdala na sreske šolske nadzornike odlok, v katerem pravita, da bodi nadzornik kot tak pri vseh vprašanih stanovsko organizacijskega značaja strogo nepristranski to je ne za in ne proti. Kjer je nadzornik tudi društveni predsednik, naj zaradi uradnega položaja predsedstvo odloži, dokler je nadzornik ali naj na pri takih zborovanjih ne predseduje. Tudi naj nadzornik vedno javi predsedniku, ali zastopna šolska oblast, ali se udeležuje zborovanja kot društven član. — K temu priložimo sledeče: Ne vemo, kdo je ta odlok povzročil, važna pa je za nas konstatacija, da nosi prvi, t. i. ljubljanski odlok datum 9. (devetega) januarja t. l. To konstatiramo za to, da se izognemo

morebitnim očitkom, da izhaja iniciativa od organizacije ali od katerega organizacijskega funkcionarja. Pozabiti ne smemo, da so v Srbiji ravno sreski šolski nadzorniki ustanovitelji sreskih učiteljskih društev in njih najboljši strokovni delavci in voditelji. Konstatiramo, da ni dal noben član organizacijskega vodstva ne pred 10. januarjem in ne po 10. januarju iniciative za ta odlok. — Prepuščamo, da zavzamejo predvsem sreski šolski nadzorniki sami svoje stališče, potem pa okrajna učiteljska društva. Opozorjamo pa na uradni značaj odloka, zaradi česar morajo biti argumenti strogo stvarni in mirno izraženi.

— **Protest proti omejevanju osebne svobode učiteljem.** Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj: 1. Učiteljice protestiramo proti odlokom, kakor je oni g. ministra prosvete z dne 28. julija 1925, O. N. br. 31.080, o obleki učiteljic, ker se zavedamo, da pretežna večina učiteljic s svojim nastopom in vedenjem ne daje povoda za take pavšalne predpise, ki nam odrekajo pravo poimovanje za naš poklic kot vzgojiteljice. — Ako so izieme med nami, naj se osebno opomnijo in disciplinirajo. — 2. Učiteljice vršijo isto delo kot tovariši, zato smatramo za žaljivo dejstvo, da se samo nam nalaga tema za uradno konferenco. Ali vsemu učiteljstvu, ali pa nobenemu.

— **Lojalno popravljamo vest o Belokranjskem društvu.** Ni res, da je to društvo odklonilo Deklaracijo, ker je bil osebni pritisk na članstvo od gotove strani in tudi ni bilo na članstvo nobenega vpliva od gotove strani. Društvo piše o tem oficijalno sledeče: »Ne od zgoraj ne od katerekoli strani si ne pustimo vplivati, nač pa bomo prei temeljito premislili, predno bomo izrekli sodbo o tako važni zadevi, kakor je reorientacija naše stanovske organizacije.« — Na drugem mestu prinašamo oficijalno stališče, ki ga je zavzelo to društvo k Deklaraciji. — Ker smo prejeli vest o odklonitvi ustno od osebe, o katere verodostojnosti nimamo povoda dvomiti, smo to vest tudi beležili. Ista oseba je tudi sama izjavila, da se je udeležila zborovanja in da je članstvo na podlagi njegovega govora in še enega tovariša soglasno odklonilo Deklaracijo. To smo smatrali tudi kot osebni pritisk na članstvo. Nimamo vzroka poročati neresnico, zato tudi vest o Belokranjskem društvu lojalno popravljamo po oficijalnem popravku. — **Uredništvo »Učit. Tov.«**

— **Tiskarski škrat** nam je v zadnji številki »Tovariša« nekoliko onagajal. V zadnjem odstavku notice »Ugotavljam o zvirom na dvome itd.« čitaj pravilno: »Kot poslovni tajnik (ne pa član ožjega sosveta in eksekutive) je bil nameščen itd...«

— **Kočevarji tepelo naše učitelje v slovenski Belokrajini.** Z ozirom na naslovno notice, prosim, priobčite nastopno pojasnilo. Takoj po navedenem dogodku sem govoril s sreskim šolskim nadzornikom, ki je izjavil: »Preiskava je že uvedena in storilci bodo eksemplarično kaznovani.« V sled te izjave sem smatral protest za nepotreben, osobito, ker je prešla ta resna zadeva po »Jutrovih« noticah v popolnoma osebno zadevo. Ako ne bode sresko poglavarstvo potrebnega ukrenilo, bo naše društvo gotovo, brez pritiška od katerekoli strani, povzdignilo svoj glas. — Za Belokranjsko učiteljsko društvo J. Barle, t. č. predsednik.

Poziv. V zmislu sklepa nekega okrajnega učiteljskega društva naprošamo uredništva političnih dnevnikov, naj opuste razpravljanje o Deklaraciji, dokler vprašanja iste niso definitivno rešila posamezna učiteljska društva.

Istočasno poziva podpisano poverjeništvo po sklepu eksekutive z dne 23. svečana vse one člane, ki se zatekajo s svojimi članki v politično časopisje, naj s tem prenehajo, ako količkaj ljubijo svojo stanovsko organizacijo

UJU — poverjeništvo Ljubljana.

— **Tovariši upravitelji(-ice)!** Na naše vabilo za odkup starih letnikov Zvončca se je doslej odzvalo samo 50 šol. V primeri s številom šol v Slo-

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS - ove informacije so vsakdar točne izbrne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS - ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus